

א' באלול תשע"ז, 23.8.2017

גיליון מס' 573

פרשת שופטים

"שֹׁפְטִים וְשֹׁטְרִים וְשָׁרִים תִּתֶּן לָךְ..."

מאת שרה שטרן

לע"נ אמי, נחמה בת יוסף אריה, שיום פטירתה, ג' באלול, חל העונה ביום שישי, ערש"ק שופטים

"שֹׁפְטִים וְשֹׁטְרִים תִּתֶּן לָךְ בְּכָל שְׁעָרֶיךָ אֲשֶׁר ה' אֱלֹהֶיךָ נָתַן לָךְ לְשִׁבְטֶיךָ וְשֹׁפְטוּ אֶת הָעָם מִשְׁפַּט צְדָק" (טז, יח).

אם נידרש לתמצת את תוכנה של פרשת שופטים, נוכל להכליל ולציין שהפרשה עוסקת בערכאות המשפטיות שיש לתת להן את תשומת ליבנו בעת שבתנו בארץ, כשנהיה רשות עצמאית. הפרשה פותחת ברשות השיפוטית ובשופטים, היא עוברת לכוהנים וללויים, ומהם למלך, ומסיימת בנביא – אותו לא ממנים, אלא ה' הוא שבחר בו. שמירה על ההתנהלות הנכונה, כפי שמשה מציין, תאפשר חיים של שלווה ורוגע בין בני ישראל, כשיחיו בארץ.

כל נושא בפרשיות אלה מסתיים במשפט סיכום: במינוי השופטים – **"צֶדֶק צְדָק תִּרְדֹּף לְמַעַן תִּחְיֶה וְיִרְשֶׁת אֶת הָאָרֶץ אֲשֶׁר ה' אֱלֹהֶיךָ נָתַן לָךְ" (טז, כ);** במקרה של שפיטה על ידי הכהנים הלויים – **"וְכָל הָעָם יִשְׁמְעוּ וְיִרְאוּ וְלֹא כְדִי, לְמַעַן (לא) יִזְדוֹן עוֹד" (יז, ג).** ובשפיטה של מלך – **"לְמַעַן יֵאָרֶיךָ יָמִים עַל מַמְלַכְתּוֹ הוּא וּבְנָיו בְּקִרְבֵּי יִשְׂרָאֵל" (יז, כ).** במקרה של הנביא אין פסוק סיום, אולי מפני שמינוי הנביא הוא מינוי של ה', ומה שנדרש מהעם הוא להבחין בין נביא שקר לנביא אמת, ואליו להקשיב. אם נרכז את מטרותיהם של כל המינויים ואת דרך הפעולה של הגופים הללו, נזכה לחיים לאומיים ארוכים בארץ, חיי הוגנות וצדק.

ספרות חז"ל עוסקת רבות בענייני המשפט העברי: בבתי הדין, בסנהדרין כרשות שופטת, בעדים, בסוגי הפשע – החטאים, ובדרכי הענישה. כדוגמה לרוח הדברים אביא מדברי מדרש תנחומא לתחילת הפרשה. המדרש מציין, שהמשפט העברי הוא אחד מיסודות החיים בארץ, והוא שונה ממשפט העמים. מנהיגי ישראל בתקופת התנ"ך, אלה שהשאירו מורשת חיובית, היו עסוקים במשפט (תנחומא לפרשת שופטים, סעיף א'): "וכן אתה מוצא בפרנסי ישראל, שלא נשתבחו אלא ע"י הדין".

הראשון היה משה, שלשיטת התנחומא הקים סנהדרין: "ומנין שהושיב משה סנהדרין? דכתיב: **"וַיִּבְחַר מֹשֶׁה אַנְשֵׁי חֵיל וְגו'" (שמות יח, כה).** בשמואל כתיב: **"וְהִלָּךְ מִדֵּי שָׁנָה בְּשָׁנָה וְסָבַב בֵּית אֵל וְגו'" (שמואל א' ז, ט"ז).** ואף דוד לא נשתבח אלא ע"י הדין, כמה דכתיב: **"וַיִּמְלֹךְ דָּוִד, עַל-כָּל-יִשְׂרָאֵל; וַיְהִי, עֹשֶׂה מִשְׁפָּט וְצְדָקָה--לְכָל-עַמּוֹ" (דברי הימים א' יח, ד).**

ואף יהושפט, כיון שנתחזק במלכות, לא נתעסק בעסקי מלכות, ולא בעושר, ולא בכבוד, ולא בדבר אחר אלא בדון, שנאמר: "וַיִּמְלֹךְ יְהוֹשָׁפָט בְּנֹו, תַחְתָּיו; וַיִּתְחַזַּק, עַל-יִשְׂרָאֵל:" (דברי הימים ב' יז, א') מהו ויתחזק? שנתחזק ומינה את הדיינים..."

בחוברת "מגדים" 14 במאמרו "ספר דברים – ספר ההזדמנות השנייה", כתב הרב יהודה שביב: "מצוות מינוי דיינים בכל עיר ועיר היא מצווה מחודשת בזה הספר. באמת כל עצמה של המערכת השיפוטית באה להתמודד עם ליקויים שבסדרי החיים. כשחל שיבוש כלשהו... נדרשת המערכת השיפוטית להחזיר הסדר על כנו...". שביב מצטט את הבבלי (שבת י, ע"א): "כל דין שדן דין אמת לאמיתו, אפילו שעה אחת, מעיד עליו הכתוב כאילו נעשה שותף להקב"ה במעשה בראשית: רשעים המעוותים דרכם, פוגמים במרקם החיים בעולם ומקלקלים את מעשי הבורא בימי בראשית. מי שמחזיר את הסדר הופך לשותף למעשה בראשית..."

מצוות מינוי שופטים / דיינים נכתבה גם בחומשים נוספים. ייחודו של ספר דברים הוא, בין השאר בכך שהוא נאמר מפי משה לפני מותו – לפני כניסת העם לארץ. מצוות נוספות התווספו בספר, והן קשורות בהנהגת הכלל, לשם עיצוב החיים הלאומיים/ חברתיים / דתיים עם ההתנחלות בארץ ישראל.

בחרתי בנושא זה, משום שמדי יום אנחנו חווים את הצורך בהנהגה שיפוטית, שתיישם את הצינור "צֶדֶק צֶדֶק תִּדְרֹף" (טז, כ), - כדי שהצדק יעשה וייראה, כי הארץ רועשת וגועשת בפרשיות שונות של "האזרח הפשוט" ושל מנהיגים. יהי רצון שנזכה במהרה לקיים את הנאמר בפרשה: "לֹא תִטֶּה מִשְׁפָּט לֹא תִכִּיר פָּנִים וְלֹא תִקַּח שֹׁחַד... לְמַעַן תִּחְיֶה וַיְרִשֶׁתְּ אֶת הָאָרֶץ אֲשֶׁר ה' אֱ-לֹהֶיךָ נָתַן לְךָ" (טז, יט-כ).

שרה שטרן, ממקימי עלומים עם בעלה, שמחה. בוגרת בר אילן בתנ"ך ובלשון עברית. אימא לחמישה ילדים, שניים מהם בקיבוץ הדתי, וסבתא לנכדים. כיום גמלאית וממשיכה בטיפול בבית המדרש בעלומים.

דף פרשת שבוע של הקיבוץ הדתי באתר הקיבוץ הדתי: www.kdati.org.il/parashat/hashavua.htm
כדי לקבל את הדף כל שבוע בדואר אלקטרוני, יש לשלוח הודעה אל: webmaster@kdati.org.il
ולרשום subscribe בשורת הנושא. כדי להפסיק, יש לכתוב unsubscribe בשורת הנושא.
תגובות למאמרים וכן הצעות לכתוב מאמרים, יש לשלוח אל: amudim@kdati.org.il
אתר האינטרנט של הקיבוץ הדתי: www.kdati.org.il